

Ersättnings- och insolvensrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet tolv motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2010 om olika ersättnings- och insolvensrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor, solidariskt skadeståndsansvar, trafikförsäkringsavgift, trafikskadeersättning till barn, barnförsäkringar, information vid försäkringsfall, översyn av insolvensrätten, s.k. bilmålvakter, förbehållsbelopp vid utmätning och Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt fast egendom m.m.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns tre reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor	5
Solidariskt skadeståndsansvar	7
Trafikförsäkringsavgift	9
Trafikskadeersättning till barn	11
Barnförsäkringar	13
Information vid försäkringsfall	15
Översyn av insolvensrätten	17
Så kallade bilmålvakter	18
Förbehållsbelopp vid utmätning	19
Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt fast egendom m.m.	21
Reservationer	23
1. Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor, punkt 1 (MP, V)	23
2. Trafikskadeersättning till barn, punkt 4 (S, MP, V)	24
3. Barnförsäkringar, punkt 5 (S, MP, V)	25
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor

Riksdagen avslår motion 2010/11:C260.

Reservation 1 (MP, V)

2. Solidariskt skadeståndsansvar

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ju245 yrkande 2.

3. Trafikförsäkringsavgift

Riksdagen avslår motion 2010/11:C279.

4. Trafikskadeersättning till barn

Riksdagen avslår motion 2010/11:C285.

Reservation 2 (S, MP, V)

5. Barnförsäkringar

Riksdagen avslår motion 2010/11:C263.

Reservation 3 (S, MP, V)

6. Information vid försäkringsfall

Riksdagen avslår motion 2010/11:C307.

7. Översyn av insolvensrätten

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:C227 och 2010/11:C317.

8. Så kallade bilmålvakter

Riksdagen avslår motion 2010/11:C289.

9. Förbehållsbelopp vid utmätning

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:C265 och 2010/11:C331.

10. Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt fast egendom m.m.

Riksdagen avslår motion 2010/11:C241.

Stockholm den 17 mars 2011

På civilutskottets vägnar

Carina Ohlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Ohlsson (S), Jan Ertsborn (FP), Magdalena Andersson (M), Maria Abrahamsson (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Yilmaz Kerimo (S), Margareta Cederfelt (M), Jan Lindholm (MP), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V), Thomas Finnborg (M), Katarina Köhler (S), Ola Johansson (C) och Luciano Astudillo (S).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet tolv motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2010. Motionsyrkandena gäller skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor, solidariskt skadeståndsansvar, trafikförsäkringsavgift, trafikskadeersättning till barn, barnförsäkringar, information vid försäkringsfall, översyn av insolvensrätten, s.k. bilmålvakter, förbehållsbelopp vid utmätning och Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt fast egendom m.m. Förslagen i motionerna finns i *bilagan*.

Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ytterligare översyn av lagstiftningen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande.

Jämför reservation 1 (MP, V).

Bakgrund

En ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor har antagits som ersätter 1968 års atomansvarighetslag. Den nya lagen innebär att ett obegränsat ansvar för innehavare av kärntekniska anläggningar införs och att innehavare av kärnkraftsreaktorer ska finansiera ansvaret upp till 1 200 miljoner euro. Genom den nya lagen har den sammanlagda garanterade ersättningen höjts till 1 500 miljoner euro. Lagstiftningen träder i kraft den dag regeringen bestämmer (prop. 2009/10:173, 2009/10:CU29, rskr. 2009/10:360).

Motionen

Kent Persson m.fl. (V) anser i motion C260 att ansvarsbeloppet så långt som möjligt bör utgå från de verkliga kostnader som kan orsakas. Enligt dagens regler finns det garantier för att kompensera för skador efter en kärnkraftsolycka upp till en summa på 1 500 miljoner euro. Det är ett belopp som inte kommer att räcka i händelse av en kärnkraftsolycka i Sverige. Ansvarsbeloppet behöver därför höjas betydligt. I motionen anförs att det i Tyskland krävs säkerheter som är dubbelt så höga som i Sverige, 2 500 miljoner euro. Tysklands krav på högre säkerhet möjliggörs inte minst på grund av att den tyska aktiebolagsrätten tillåter ansvarsgenombrott inom en koncern. Detta har använts för att ingå ett särskilt solidari-

tetsavtal mellan alla ägarbolagen inom den tyska kärnkraftsindustrin. För att möjliggöra en höjning av ansvarsbeloppet och för att säkerställa principen om ett obegränsat ansvar föreslår motionärerna därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att alla ägarbolag inom den svenska kärnkraftsindustrin träffar ett solidaritetsavtal och att aktiebolagsrätten ändras så att ansvarsgenombrott inom en koncern möjliggörs.

Fråga om ansvarsgenombrott

Med ansvarsgenombrott avses i regel att – i strid med den aktiebolagsrättsliga principen att aktieägarna inte är personligen ansvariga för bolagets skulder – aktieägare personligen görs ansvariga för bolagets förpliktelser trots att de inte överträtt någon regel i aktiebolagslagen eller brustit i fullgörelse av någon skyldighet mot bolaget. Varken atomansvarighetslagen eller den nya lagen innehåller någon bestämmelse om detta. I regeringens proposition till den nya lagen konstaterades att frågan om ansvarsgenombrott varit föremål för lagstiftningsdiskussioner vid ett flertal tillfällen, men att en lagreglering av detta ansetts vara förenat med sådana olägenheter från ett allmänt aktiebolagsrättsligt perspektiv att någon motsvarande bestämmelse aldrig införts i svensk lagstiftning (prop. 2009/10:173). I utredningen som föregick propositionen har det inte heller förordats något införande av bestämmelser om aktiebolagsrättsligt ansvarsgenombrott för att säkerställa anläggningshavarens ekonomiskt obegränsade ansvar (SOU 2009:88).

Tidigare behandling

Vid utskottsbehandlingen (bet. 2009/10:CU29) av regeringens proposition till den nya lagen så behandlades bl.a. ett liknande yrkande i en följdmotion. Enligt utskottet, som ställde sig bakom propositionen, ansågs den valda nivån på anläggningshavarnas finansiering av skadeståndsansvaret vara väl avvägd. När det gällde frågan om ansvarsgenombrott noterade utskottet att något förslag till lagregler om ansvarsgenombrott inte lagts fram. Utskottet kunde vidare konstatera att regeringens lagförslag innebar att skadeståndsansvaret ska vara finansierat till en hög nivå, vilket torde minska behovet av sådana regler. Utskottet såg därför inte något behov av att se över frågan ytterligare. Sammanfattningsvis såg utskottet inte något behov av det tillkännagivande som föreslogs, varför motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att en ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor nyligen har antagits som ersätter 1968 års atomansvarighetslag. Den nya lagen innebär bl.a. att det införts ett obegränsat ansvar

för innehavare av kärntekniska anläggningar. Utskottet vidhåller tidigare ställningstagande. På grund härav är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion C260, varför den bör avslås.

Solidariskt skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om solidariskt skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

Om två eller flera ska ersätta samma skada, svarar de enligt 6 kap. 4 § skadeståndslagen i allmänhet solidariskt för skadeståndet. Ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndet från vem som helst av de skadeståndsskyldiga. Den av flera solidariskt ansvariga som betalar skadeståndet till den skadelidande har principiellt en regressrätt mot övriga ansvariga. Regressrätten är dock inte reglerad i lag utan följer av allmänna skadeståndsrättsliga principer. Allmänt gäller att fördelningen mellan de ansvariga ska ske efter en skälighetsbedömning (se bl.a. NJA 1937 s. 264).

De grundläggande reglerna om skadeståndsansvar i skadeståndslagen gäller även barn. För barn finns dock en särskild begränsning i 2 kap. 4 §. I lagrummet anges att den som vållar skada innan han eller hon har fyllt 18 år ska ersätta skadan, om det är skäligt med hänsyn till ålder och utveckling, handlingens beskaffenhet, ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter. Bestämmelserna i 2 kap. 4 § gäller bara skadeståndsansvaret för eget vållande. Paragrafen är inte tillämplig på principalansvar, dvs. ansvar för annans vållande, eller på strikt ansvar, dvs. ansvar utan något vållande. För ett sådant ansvar gäller samma regler som för vuxna personer.

För vissa typer av skador som barnet orsakar genom brott infördes ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare den 1 september 2010. Den nya skadeståndsgrunden kompletterar det skadeståndsansvar som vårdnadshavare har enligt gällande rätt till följd av bristande tillsyn. I samband härmed uttalades att det även fortsättningsvis bör vara en fråga för rättstillämpningen att pröva den inbördes fördelningen mellan flera skadeståndsskyldiga (prop. 2009/10:142, bet. 2009/10:CU23, rskr. 2009/10:296).

Motionen

I motion Ju245 begär Penilla Gunther (KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av reglerna om solidariskt skadeståndsansvar för unga förövare så att begreppet får en verklig innebörd och inte endast innebär att en av flera gärningsmän ska behöva betala ersättning till brottsoffer (yrkande 2).

Fråga om översyn av lagstiftningen

Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen har hösten 2003 i en skrivelse till regeringen lämnat förslag till åtgärder för att minska barns skuldsättning. I skrivelsen föreslås bl.a. att det solidariska skadeståndsvaret vid brott av flera medverkande bör ses över när det gäller personer under 18 år.

Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare har behandlat frågan om underårigas skulder på grund av brott i betänkandet (SOU 2004:112) Frågor om förmyndare och ställföreträdare för vuxna. I betänkandet anför utredningen att syftet med den åtgärd som Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen efterlyser till betydande del kan tillgodoses genom tillämpning av jämningsreglerna i 2 kap. 4 § skadeståndslagen. Vidare anføres att en genomgripande förändring av synen på skadestånd då flera personer tillsammans gör sig skyldiga till brott hur som helst måste föregås av noggranna överväganden som inte kan göras inom ramen för utredningen (SOU s. 193 f.).

Förslagen i betänkandet har bl.a. legat till grund för lagändringar om skydd för barn genom registrering av förmyndare i vägtrafikregistret (prop. 2005/06:117, bet. 2005/06:LU34, rskr. 2005/06:557–561) och till lagändringar som syftar till att minska risken för missbruk av barns tillgångar (prop. 2007/08:150, bet. 2008/09:CU2, rskr. 2008/09:7). Frågan berördes även i utredningsbetänkandet (SOU 2010:1) Lätt att göra rätt – om förmedling av brottsskadestånd, som avlämnades i januari 2010. Utredningen lämnade förslag om att betalningar ska anvisas till ett betalningsförmedlande organ vars huvuduppgift ska vara att förmedla inkomna betalningar till rätt målsägande och om det kommer in flera betalningar avseende en och samma skadeståndsskyldighet ska de förmedlas till målsäganden i den ordning som de kommit in till det betalningsförmedlande organet. Utredningen framhöll dock att den inte har i uppdrag att lämna förslag till förändringar i den nuvarande ordningen beträffande solidariskt skadeståndsansvar, men vill ändå uppmärksamma att frågan alltså upplevs som mycket problematisk av, i första hand, ungdomar som har begått brott och ålagts solidariskt skadeståndsansvar. Att det upplevs som orättvist beror till stor del på att den skadeståndsskyldige även vid betalning av vad han eller hon upplever som sin ”del” av skadeståndet riskerar att bli föremål för verkställighetsåtgärder och hamna i Kronofogdemyndighetens register (SOU s. 50 f.). Utredningsbetänkandet är enligt Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Kronofogdemyndigheten och Barnombudsmannen har i en skrivelse i juni 2010 aktualiserat frågan och uppmanat regeringen att tillsätta en utredning som ges i uppdrag att göra en översyn av det solidariska skadeståndsansvaret i de fall skadevällaren är minderårig. I mars 2011 hemställde de gemensamt i en skrivelse till regeringen om en ändring i 6 kap. 4 § skadeståndslagen som innebär att för minderåriga skadevällare ska det solidariska skadeståndsansvaret ersättas med ett delat skadeståndsansvar enligt huvudregeln (KFM dnr 8017913-11/113, BO dnr 9.2:0243/11).

Utskottets ställningstagande

Av vad som redovisats ovan framgår att frågan om solidariskt skadeståndsansvar vid brott har uppmärksammats i utredningsbetänkandet (SOU 2010:1) Lätt att göra rätt – om förmedling av brottsskadestånd. Utskottet anser att resultatet av det pågående beredningsarbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motion Ju245 bör avslås.

Trafikförsäkringsavgift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör storleken på trafikförsäkringsavgiften. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Bakgrund

I 34 § trafikskadelagen (1975:1410) finns bestämmelser om trafikförsäkringsavgift. Saknas föreskriven trafikförsäkring för ett motordrivet fordon som är registrerat i vägtrafikregistret och inte är avställt, har trafikförsäkringsföreningen rätt till gottgörelse (trafikförsäkringsavgift) av den försäkringspliktige för den tid denne har underlåtit att fullgöra sin försäkringsplikt. Trafikförsäkringsavgift bestäms på grundval av de årspremier för trafikförsäkring som har tillämpats här i landet under den tid trafikförsäkring har saknats. Avgiften får med 10 % överstiga högsta försäkringspremie inklusive skatt enligt lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m. för fordon av samma fordonsslag och med samma användningssätt som det oförsäkrade fordonet.

I samband med en ändring 1999 av hur trafikförsäkringsavgiften ska beräknas uttalade regeringen att avgiften i första hand inte ska ses som ett alternativ till den premie som skulle ha erlagts utan som en sanktion mot dem som inte lojalt bidrar till det skydd för trafikanterna som systemet med obligatorisk trafikförsäkring ger (prop. 1998/99:42 s. 20, bet. 1998/99:LU19).

Motionen

I motion C279 anför Ulf Berg och Carl-Oskar Bohlin (båda M) att det inte är rimligt att en person som bor i ett område med mycket låga premier ska få betala så mycket mer i straffavgift (trafikförsäkringsavgift) jämfört med områden med en mycket hög premieavgift. Det leder till att de som bor i små orter drabbas mycket hårt. Avgiften borde i stället bestämmas utifrån den aktuella nivån på premien för det område man bor i. Den som bor i t.ex. Dalarna ska betala en avgift som baseras på den premien och inte en avgift baserad på en premie för t.ex. Östermalm. Därför borde en översyn av hur avgiften kan utformas på detta sätt göras. Ett tillkännagivande yrkas i enlighet med detta.

Pågående arbete

I departementspromemorian Trafikförsäkringsfrågor m.m. (Ds 2006:12) har en sakkunnig person på uppdrag av Justitiedepartementet gjort en översyn av reglerna om trafikförsäkringsavgift. Uppdraget gick ut på att överväga om en ordning kunde skapas som möjliggjorde en mer nyanserad bedömning av avgiftens storlek; en utgångspunkt skulle vara att förhindra resultat som kunde bedömas som oskäliga. I promemorian föreslog den sakkunnige att trafikförsäkringsavgiften ska anknyta till den premie som debiterats för det aktuella fordonet eller annars skulle ha erlagts för detta. Om det framgår – genom material från försäkringsbolaget eller upplysning från den försäkringspliktige – att en lägre premie skulle ha erlagts än enligt den angivna beräkningen, ska avgiften i stället bestämmas till (förslagsvis) högst tre gånger denna premie. Vid kortvariga förseningar på högst 14 dagar förslogs det att avgiften ska sättas till hälften av vad som annars skulle ha gällt. Vidare ska alltjämt avgiften kunna nedsättas om det finns särskilda skäl (s. 19 f.).

Departementspromemorian är enligt uppgift föremål för beredning inom Regeringskansliet.

I betänkandet (SOU 2009:96) En utvidgad trafikförsäkring hade Trafikförsäkringsutredningen i uppdrag att bl.a. utreda möjligheterna att låta trafiken bära en större del av sina egna kostnader, på samma sätt som den gör när det gäller exempelvis miljöskador. I utredningen behandlades även trafikförsäkringsavgiften. I betänkandet framhölls att avgiften är avsedd att vara en sanktion mot dem som inte lojalt bidrar till det skydd för trafikanterna som systemet med en obligatorisk trafikförsäkring ger. Avgiftens storlek bestäms enligt en schablonmetod, som innebär att beloppet bara delvis påverkas av den uteblivna premiens belopp. I många fall tas avgifter ut som i jämförelse med relevanta trafikförsäkringspremier framstår som mycket höga. Man kan anta att den höga avgiftsnivån har en preventiv effekt och medverkar till att de flesta fordonsägare fullgör sin försäkringsplikt. Emellertid har systemet utsatts för kritik. Det har gjorts gällande att avgiftssanktionen är anmärkningsvärt sträng och att systemet är svårförståeligt. Trafikförsäkringsavgiften är avsedd att komma till använd-

ning i vitt skilda situationer, där försummelsen att hålla trafikförsäkring för ett fordon kan variera alltifrån ett tillfälligt förbiseende under en begränsad tid till en systematisk underlåtelse i avsikt att helt undgå den lagstadgade försäkringsplikten. Detta förhållande motiverar att reglerna om trafikförsäkringsavgift medger att avgiften i någon mån kan anpassas efter överträdelsens art, i vart fall efter hur länge den har pågått. Det är inte heller utan vidare givet att avgiftens preventiva verkan alltid blir större ju större avgiftsbeloppet är. Utredningen ansåg att det inte finns skäl att invända mot att möjligheterna att ta ut höga belopp i trafikförsäkringsavgift begränsas i vissa fall (s. 495 f.).

Socialdepartementet har uppgett att det kommer att ta ställning till den fortsatta hanteringen av utredningens förslag inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att när det gäller den frågeställning som tas upp i den aktuella motionen bör resultatet av det pågående arbetet inom Regeringskansliet inte föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida. Motion C279 bör därför avslås.

Trafikskadeersättning till barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande angående trafikskadeersättning till barn. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 2 (S, MP, V).

Motionen

I motion C285 begär Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S) ett tillkännagivande om att se över frågan om trafikskadeersättning till barn och att detta bör utgå med ett schablonbelopp eller att det på annat sätt säkerställs att alla barn behandlas lika. Motionären anför att barn som skadas i trafikolyckor i dag ersätts av försäkringsbolagen utifrån den beräknade framtida inkomsten. En bedömning om ett framtida inkomstbortfall görs genom en individuell prövning där barnets prestationsförmåga bedöms. Ersättningen riskerar då att baseras på föräldrarnas utbildning och yrken eller barnets egna prestationer i grund- och gymnasieskolan. Ett sådant ersättningssystem bidrar till skillnader i ersättning som beror på klassbakgrund. Motionären anför vidare att det är av stor betydelse att skador inte ersätts olika på grund av barns familjeförhållanden.

Frågesvar

Trafikskadeersättningen till barn har varit föremål för frågor med skriftliga svar. Justitieministern har den 5 mars 2009 i svar anfört att det ligger i sakens natur att det är särskilt svårt att beräkna ersättning för en framtida inkomstförlust till ett barn som skadats svårt i en trafikolycka. Vilket yrke barnet skulle ha valt om det inte skadats är ju ofta i praktiken omöjligt att avgöra. I de fall där någon individuell bedömning inte kan göras bestäms i praktiken ersättningen med utgångspunkt i den genomsnittliga inkomsten för heltidsarbete i Sverige. Om det finns skäl att anta att det skadade barnet skulle ha kunnat få en inkomst högre än genomsnittet, kan ersättningen dock i stället baseras på den högre inkomstnivån. I tidigare lagförarbeten har det framhållits att omständigheter som är att hänföra till den skadelidandes sociala närmiljö i princip inte bör påverka den bedömningen (svar på skriftlig fråga 2008/09:683).

Pågående arbete

I betänkandet (SOU 2009:96) En utvidgad trafikförsäkring lade Trafikförsäkringsutredningen bl.a. fram förslag om ett överförande av kostnader till trafikförsäkringen. I redogörelsen om beräkningen av trafikskadeersättning vidhölls principen om individuell prövning av ett barns framtida inkomstförlust (se bl.a. s. 130 f.).

Socialdepartementet har uppgett att det kommer att ta ställning till en fortsatt hantering av utredningen inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden behandlades av utskottet våren 2009 respektive 2010 i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU20 (vanlig ordning) och 2009/10:CU17 (förenklad ordning). Utskottet hade då – i likhet med vad som redovisats våren 2008 i betänkande 2007/08:CU13 – inte någon annan uppfattning än justitieministern och ville, i likhet med henne, betona vikten av att ersättning till barn som skadats beräknas på väl grundade avvägningar och inte på förutfattade meningar om framtiden utifrån social bakgrund. Utskottet hänvisade vidare till den pågående utredningen angående överföring av vissa socialförsäkringsutgifter till trafikförsäkringen och ansåg att även när det gällde de frågeställningar som togs upp i de då aktuella motionerna borde resultatet av det pågående utredningsarbetet inte föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida, varför motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen och föreslår därför att motion C285 avslås.

Barnförsäkringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om rätt att teckna privat personförsäkring för barn. Utskottet hänvisar bl.a. till en aviserad översyn.

Jämför reservation 2 (S, MP, V).

Motionen

I motion C263 anför Catharina Bråkenhielm (S) att försäkringsbolagens värdering av barns ohälsa m.m. resulterar i ett försämrat försäkringsskydd för många barn. Adoptivbarn, barn som har låg födelsevikt eller är för tidigt födda samt barn med ärftliga sjukdomar brukar exempelvis inte få teckna någon försäkring. Motionären anser att möjligheten för alla barn att teckna personförsäkring bör utredas och begär ett tillkännagivande i enlighet med detta.

Bakgrund

Flera försäkringsbolag erbjuder kombinerade sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn, s.k. barnförsäkringar. Sådana försäkringar är främst inriktade på att ge ersättning för kostnader vid långvariga och svåra skador samt ersättning vid bestående invaliditet. En privat sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn kan tecknas individuellt eller som en gruppförsäkring. Om föräldern omfattas av en gruppförsäkring genom t.ex. en facklig organisation eller arbetsgivare kan barnen medförsäkras. En ansökan om en individuell barnförsäkring ska även innehålla en hälsodeklaration. Själva hälsodeklarationen görs genom att barnets vårdnadshavare besvarar ett antal detaljerade frågor om barnets hälsa. Barnets vårdnadshavare intygar vidare att de uppgifter som lämnats är fullständiga och riktiga. Vårdnadshavaren får även ge försäkringsbolaget en fullmakt att inhämta uppgifter från läkare och vårdinrättningar. Det innebär att även journalanteckningar från barnvårdscentraler och skolhälsovård kan begäras in. När barn medförsäkras i en gruppförsäkring krävs normalt ingen hälsoförklaring angående barnet, utan försäkringsskyddet erhålls genom en anmälan. Barnförsäkringar gäller för ett år i taget och förnyas varje år. I dag kan de flesta barnförsäkringar behållas och förnyas varje år tills den försäkrade fyller 25 år.

För att förstärka integritetsskyddet på försäkringsområdet har riksdagen nyligen antagit vissa ändringar i försäkringsavtalslagen (2005:104). Ändringarna tar sikte främst på formerna för inhämtande av hälsouppgifter från t.ex. hälso- och sjukvården. Syftet är att säkerställa att försäkringsbolagen inte slentrianmässigt begär samtycke till att inhämta hälsouppgifter samt att lämnade samtycken är frivilliga och bygger på tillräcklig information. Åtgärderna får särskild betydelse för barnförsäkringar. Lagändring-

arna innebär att ett försäkringsbolag vid ansökan om individuell personförsäkring endast får begära samtycke om det är nödvändigt för prövningen av ansökan. Det är därmed inte tillåtet för försäkringsbolaget att begära samtycke redan i samband med en försäkringsansökan utan först när försäkringsbolaget gått igenom ansökan och bedömt att det är nödvändigt att inhämta hälsouppgifter. Försäkringsbolagets påstående att hälsouppgifterna är nödvändiga ska – vid avslag på en försäkringsansökan – prövas i domstol. Samtycket ska lämnas på en handling som särskilt upprättats av försäkringsbolaget. Det ska vara utformat så att det är begränsat till att gälla under prövningen av en ansökan eller under regleringen av en viss skada. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2011 (prop. 2009/10:241, 2009/10:CU4, rskr. 2009/10:128).

Kontraheringsplikten

Enligt 11 kap. 1 § första stycket försäkringsavtalslagen (2005:104) får ett försäkringsbolag inte vägra någon att teckna en sådan personförsäkring som bolaget normalt tillhandahåller allmänheten när det har fått de uppgifter som behövs, om det inte finns särskilda skäl för vägran med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Av bestämmelsen framgår att ett försäkringsbolag har en skyldighet att meddela en personförsäkring (s.k. kontraheringsplikt). Har bolaget i strid med sin skyldighet helt eller delvis vägrat någon en försäkring ska domstol förklara att denne har rätt till försäkringen (se 16 kap. 7 och 9 §§). Kontraheringsplikten är emellertid underkastad vissa undantag. En inskränkning i rätten att teckna en försäkring som försäkringsbolaget normalt tillhandahåller gäller om bolaget i det individuella fallet har särskilda skäl att inte meddela en sådan försäkring med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Detta innebär att ett försäkringsbolag har rätt att begära högre premie än normalt eller förse försäkringen med förbehåll som inte görs för andra försäkringar av samma typ eller i sista hand helt vägra försäkring.

Det är försäkringsbolaget som har att styrka att omständigheterna är sådana att det finns tillräckliga skäl för att erbjuda en försäkring på sämre villkor eller vägra någon en försäkring (prop. 2003/04:150 s. 497 f.). I propositionen till försäkringsavtalslagen anförde regeringen att en lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. I syfte att säkerställa att de sociala skyddsaspekterna kring kontraheringsplikten verkligen får genomslag i praktiken avser regeringen att ge i uppdrag till t.ex. Konsumentverket att följa försäkringsbolagens avslagspraxis. En kompletterande möjlighet som ska övervägas är att det införs föreskrifter om skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut. Regeringen kommer att kontinuerligt följa utvecklingen och när det är lämpligt vidta erforderliga åtgärder (prop. 2003/04:150 s. 250).

Sveriges Försäkringsförbund och Konsumenternas försäkringsbyrå gav 2002 ut rapporten Barnförsäkring och riskbedömning. Vidare har Sveriges Försäkringsförbund, Konsumenternas försäkringsbyrå och representanter för barnhälsovården 2006 tagit fram informationsskriften Försäkring ger ditt barn ökad trygghet. Av dessa publikationer framgår bl.a. att försäkringsbolagen har olika villkor och egna riktlinjer för riskbedömningen. Oftast beviljas en ansökan om barnförsäkring, men i en del fall gör försäkringsbolaget undantag för vissa sjukdomar eller skador. Ibland avslås ansökan helt eftersom den anses medföra för stor försäkringsrisk. Alla barnförsäkringar innehåller begränsningar för medfödda sjukdomar. Några försäkringsbolag erbjuder tilläggsförsäkringar som ger viss ersättning även vid medfödda sjukdomar.

I propositionen med förslag till de nyligen antagna ändringarna i försäkringsavtalslagen konstaterar regeringen att det i förarbetena till försäkringsavtalslagen uttalats att kontraheringsplikten bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. Avsikten med en översyn har angetts vara att säkerställa att de sociala skyddsaspekterna kring skyldigheten att erbjuda personförsäkring verkligen fick genomslag och om det bör införas en skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut (prop. 2003/04:150 s. 250). Enligt regeringens bedömning finns alltså skäl att genomföra en sådan översyn, och det framstår som naturligt att i det sammanhanget undersöka vilka problem som försäkringsbolagens tolkning av inhämtad hälsoinformation kan ge upphov till. Enligt propositionen avser regeringen att på det sättet ta fortsatta initiativ på området (prop. 2009/10:241 s. 24).

Utskottets ställningstagande

Ändringarna i försäkringsavtalslagen som träder i kraft den 1 juli 2011 innebär ett förstärkt integritetsskydd på försäkringsområdet och kommer att få särskild betydelse för hälsouppgifter som gäller barn. Vidare har regeringen aviserat att den avser att göra en översyn av rätten att teckna personförsäkring. Utskottet kan inte komma till någon annan slutsats än att de nyligen antagna lagändringarna och det aviserade översynsarbetet ligger väl i linje med motionsönskemålet. Det finns därför inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen, varför motion C263 bör avslås.

Information vid försäkringsfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om information vid försäkringsfall. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 7 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska försäkringsbolaget när ett försäkringsfall har inträffat i skäligen omfattning informera försäkringstagaren och andra som har anspråk mot bolaget om sådana förhållanden rörande försäkringen som det är av betydelse för dem att känna till. Om försäkringsbolaget får kännedom om ett försäkringsfall som utgörs av försäkringstagarens död, ska det genast underrätta dödsboet om försäkringsfallet.

I förarbetena uttalades bl.a. att det inte är ovanligt att försäkringsbolagen själva saknar relevanta upplysningar och att det är oklart i vad mån sådana kan inhämtas på ett inte alltför betungande sätt. På grund av detta valde regeringen att inte föreslå en för bolagen mer långtgående skyldighet att rutinmässigt underrätta dödsbon om utfallande personförsäkringar. I propositionen aviserade regeringen att man avsåg att följa frågan och vid behov återkomma till riksdagen (prop. 2003/04:150 s. 239).

Lagutskottet delade, vid sin behandling av propositionen, regeringens bedömning, men underströk betydelsen av att regeringen följer frågan i syfte att förebygga att dödsbon genom preskription går miste om de rättigheter som följer av den avlidnes försäkringar (bet. 2004/05:LU4). Riksdagen följde utskottet.

Motionen

Anita Brodén (FP) påpekar i motion C307 att ett försäkringsbolag inte har någon skyldighet att hålla sig informerat om när en person avlider som har tecknat en försäkring hos bolaget. Försäkringsbolagen är inte heller skyldiga att meddela efterlevande om utfallande försäkringar. Ett tillkännagivande begärs om att det införs regler om samordning mellan myndigheter och automatisk försäkringsutbetalning till efterlevande.

Tidigare behandling

När civilutskottet våren 2007 behandlade ett motsvarande motionsyrkande, delade utskottet motionärens uppfattning att det inte är tillfredsställande att dödsbon riskerar att gå miste om sina rättigheter enligt den avlidnes försäkringar på grund av att dödsboet saknar kännedom om sådana försäkringar. Utskottet förutsatte att regeringen, i enlighet med vad som utlovades i propositionen med förslag till ny försäkringsavtalslag, noga följer frågan och vid behov återkommer till riksdagen. På grund av det anförda var utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottet (bet. 2006/07:CU17).

Utskottet har därefter, våren 2009 respektive 2010, behandlat motionsyrkanden om information vid försäkringsfall i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU20 (vanlig ordning) och 2009/10:CU17 (förenklad ordning). Utskottet utgick från att regeringen, i enlighet med vad som

utlovats i propositionen med förslag till ny försäkringsavtalslag, noga följer den fråga som tas upp i den nu aktuella motionen och vid behov återkommer till riksdagen. På grund av det anförda var utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet förutsätter alltså att regeringen noga följer frågan och vid behov återkommer till riksdagen. På grund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion C307, varför den bör avslås.

Översyn av insolvensrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör en översyn av insolvensrätten. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionerna

Hans Backman (FP) anför i motion C227 att företagare som hamnat i konkurs har svårt att få en andra chans. Den svenska konkurslagstiftningen bör ses över med ambitionen att införa mer frikostiga regler i syfte att ge företagare bättre möjligheter att komma igen. Ett tillkännagivande yrkas i enlighet med detta.

Ulrika Karlsson i Uppsala (M) anser i motion C317 att regelverket på insolvensområdet är i behov av en översyn för att bättre kunna möta nutida krav. Det bör finnas en balans där risk uppmuntras utan att skapa instabilitet för andra. En modell som motionären anser bör övervägas är att staten inför en form av pantkonton där den insolvente kan sätta över kontanter som fungerar som en säkerhet för företag som han eller hon har en affärsrelation med. Det skulle kunna vara en enkel modell för att överbrygga de vardagsproblem som insolventa får i form av svårigheter att få kreditkort, telefonabonnemang och liknande. Ett tillkännagivande begärs med detta innehåll.

Pågående arbete

I april 2007 tillkallade regeringen en särskild utredare som fick i uppdrag att överväga bl.a. hur förfarandet för företagsrekonstruktion kan förbättras och samordnas med konkursförfarandet (dir. 2007:29). Den 28 januari 2010 överlämnades slutbetänkandet Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag (SOU 2010:2), vari det föreslås att förfarandet för konkurs och företagsrekonstruktion samordnas inom ramen för ett samlat insolvensförfarande i en och samma lag – en ny insolvenslag.

Slutbetänkandet är enligt uppgift föremål för beredning inom Regeringskansliet. Som ett led i beredningsarbetet har några frågor om företagsrekonstruktion och ackord brutits ut och skickats på remiss.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden behandlades av utskottet under 2009 i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU26 (vanlig ordning) och 2009/10:CU6 (förenklad ordning). Utskottet kunde konstatera att de frågeställningar som behandlas i motionerna är föremål för överväganden av 2007 års insolvensutredning. Det pågående utredningsarbetet borde, enligt utskottets mening, inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

De frågeställningar som behandlas i motionerna har som utskottet tidigare konstaterat övervägts av Insolvensutredningen. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet. Det pågående arbetet bör, enligt utskottets mening, inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida, varför motionerna C317 och C227 bör avslås.

Så kallade bilmålvakter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om åtgärder mot s.k. bilmålvakter. Utskottet hänvisar till en aviserad proposition.

Bakgrund

Bilmålvakt är en person som mot betalning eller av annan anledning går med på att registreras som ägare till ett visst fordon trots att han eller hon inte innehar fordonet. Genom registreringen undviker fordonets verkliga ägare betalningsansvaret för skatter och avgifter som är kopplade till fordonet. Dessa påförs i stället bilmålvakten som inte bryr sig om att betala dem. Bilmålvakten saknar i regel tillgångar som kan utmätas av Kronofogdemyndigheten och kan därför fortsätta att dra på sig skulder utan att riskera några konsekvenser.

Motionen

Emma Carlsson Löfdahl (FP) begär i motion C289 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör ta fram underlag för lagändringar i syfte att förhindra den växande verksamheten med bilmålvakter. Regeringen bör snarast agera för att få på plats en ordning i enlighet med Vägverkets och Kronofogdemyndighetens förslag.

Pågående arbete

Transportstyrelsen och Kronofogdemyndigheten överlämnade till regeringen den 28 maj 2009 en gemensam rapport med förslag till regler som syftar till att försvåra verksamheten med bilmålvakter och minska antalet fordonsrelaterade skulder. Förslagen innebär bl.a. att en legal panträtt införs i det fordon som föranlett skulden för statens och kommunens fordran på trängselskatt, fordonsskatt och felparkeringsavgift. Panträtten uppstår när fordringen förs in i vägtrafikregistret. Stat och kommun får flytta ett felparkerat fordon vars registrerade ägare har obetalda felparkeringsavgifter på mer än 10 000 kr. Åtgärden riktar sig särskilt till personer som ägnar sig åt ett systematiskt missbruk av gällande bestämmelser. Användningsförbud ska gälla även om den obetalda fordons- eller trängselskatten avser tid före det närmast föregående beskattningsåret. Transportstyrelsen ges möjlighet att vägra registrering av ägare till fordon om den nya ägaren sedan tidigare har obetalda fordonsrelaterade skulder på ett betydande belopp.

Förslagen behandlas inom Regeringskansliet och en proposition är enligt propositionsförteckningen planerad att avlämnas till riksdagen i maj 2011.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet under 2009 i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU26 (vanlig ordning) och 2009/10:CU6 (förenklad ordning). Liksom motionärerna ansåg utskottet att det är angeläget att åtgärder vidtas i syfte att förhindra den ökande verksamheten med att anlita målvakter för att undgå olika former av fordonsrelaterade skatter och avgifter. Utskottet välkomnade det pågående arbetet. Enligt utskottets mening borde det inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Liksom motionären anser utskottet att det är angeläget att åtgärder vidtas mot s.k. bilmålvakter. Som framgått ovan är en proposition i ämnet aviserad att avlämnas till riksdagen under maj månad innevarande år. Mot denna bakgrund finns inte behov av något tillkännagivande till regeringen i frågan, varför motion C289 bör avslås.

Förbehållsbelopp vid utmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör förbehållsbeloppet vid utmätning. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

I 7 kap. utsökningsbalken finns bestämmelser om utmätning av lön m.m. Lön får tas i anspråk genom utmätning endast till den del den överstiger vad gäldenären behöver för sitt och familjens underhåll samt till fullgörande av betalningsskyldighet mot annan som har företrädde vid löneutmätning (4 §). Den del av gäldenärens lön som inte får tas i anspråk genom utmätning (förbehållsbeloppet) bestäms med ledning av ett normalbelopp som innefattar alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad (5 §).

Tekniskt har frågan om bestämmande av normalbeloppen lösts så att det i lagen anges vissa belopp, motsvarande levnadskostnaderna i oktober 1993 utom bostadskostnad. Dessa belopp ska multipliceras med ett jämförelsetal som svarar mot ändringen av konsumentprisindex till oktober året före det år utmätning sker. Den årliga omräkningen av normalbeloppen i förhållande till konsumentprisindex görs av Kronofogdemyndigheten.

Förbehållsbeloppet ska fastställas med ledning av normalbeloppen. Detta innebär att beloppen ska vara utgångspunkt för bestämmande av förbehållsbeloppet, men att Kronofogdemyndigheten har möjlighet att frångå normalbeloppen.

Motionen

Emma Henriksson (KD) anför i motion C265 att bidragsskyldiga föräldrar som hamnat i en skuldfälla i dag har svårt att umgås med sina barn på grund av att inget förbehållsbelopp kan tillgodoräknas för s.k. umgängesbarn, dvs. när barnet stadigvarande bor hos den andra föräldern. Det är orimligt att en skuld ska näst intill omöjliggöra för barnen att ha kontakt med sin ena förälder. Reglerna när det gäller förbehållsbeloppen för barn vid löneutmätning bör ses över. Ett tillkännagivande yrkas i enlighet med detta.

Även i motion C331 av Shadiye Heydari (S) föreslås en översyn av lagstiftningen för bestämmande av förbehållsbeloppet. Ett tillkännagivande begärs i enlighet med detta.

Pågående arbete

Kronofogdemyndigheten har lämnat en rapport till regeringen om en förenklad löneutmätning (2009:3). Rapporten innehåller förslag som innebär mindre press på gäldenärerna, motivation för minskad skuldsättning och schabloniserade beräkningar.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är rapporten föremål för beredning inom Regeringskansliet. En proposition planeras att avlämnas till riksdagen under 2011.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsyrkanden behandlades av utskottet under 2009 i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU26 (vanlig ordning) och 2009/10:CU6 (förenklad ordning). Utskottet konstaterade att en översyn av gällande regler om gäldenärernas situation vid löneutmätning hade inletts och att det pågående arbetet inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Ett arbete pågår med en översyn av reglerna om löneutmätning. Utskottet anser alltså att resultatet av det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motionerna C265 och C331 bör därför avslås.

Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt fast egendom m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör Kronofogdemyndighetens försäljning av fastigheter och bostadsrätter. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Bakgrund

I 12 kap. utsköningsbalken finns bestämmelser om försäljning av fast egendom. Utmätt fast egendom säljs enligt huvudregeln på offentlig auktion (1 §). Försäljningen ombesörjs av Kronofogdemyndigheten. En utmätt fastighet får säljas under hand, om en försäljning i sådan ordning bedöms vara mer ändamålsenlig än försäljning på auktion och det är tillförlitligt utrett vilka fordringar och rättigheter som belastar fastigheten. Vid bedömningen av om en försäljning under hand är mer ändamålsenlig ska särskilt beaktas förutsättningarna för att därigenom erhålla en högre köpeskilling för fastigheten än vid försäljning på auktion. Ett allmänt villkor är att fastigheten inte får säljas under hand, om en inskriven rättighet har sämre rätt än fordran som är förenad med panträtt och fordringen inte täcks av köpeskillingen jämte andra tillgängliga medel. En försäljning får dock ske, om innehavare av en sådan fordran samtycker till försäljningen. En gemensamt intecknad fastighet får inte säljas under hand (57 §).

I 9 kap. utsköningsbalken finns bestämmelser om försäljning av lös egendom. Lös egendom är t.ex. en bostadsrätt. En utmätt egendom säljs genom Kronofogdemyndighetens försorg och den säljs på offentlig auktion eller

under hand (1 §). En utmätt egendom bör säljas under hand, om det är sannolikt att högre köpeskilling kan uppnås därigenom och sådan försäljning även i övrigt är ändamålsenlig (8 §).

Motionen

I motion C241 anför Christer Winbäck (FP) att det är väl känt att offentliga auktioner som regel inte lockar många presumtiva köpare och att försäljningspriserna ofta blir mycket låga. Kronofogdemyndigheten har sedan några år tillbaka centraliserat handläggningen av de exekutiva auktionerna till ett fåtal orter i Sverige. Därmed har lokalkännedomen om fastighetsmarknaden i stora delar försvunnit. Mot denna bakgrund är underhandsförsäljningar genom fastighetsmäklare mer ändamålsenliga och lämpligare. Motsvarande bör också gälla exekutiv försäljning av bostadsrätter. Ett tillkännagivande yrkas i enlighet med detta.

Pågående arbete

Enligt vad utskottet erfarit från Justitiedepartementet finns flera förslag om moderniseringar av utsökningsrätten. Det rör bl.a. frågor om exekutiv försäljning av fast egendom. Direktiv till en mer allmän översyn av utsökningsbalken planeras att tas fram under 2012.

Utskottet har vidare erfarit att det pågår ett arbete med att ta fram mer moderna försäljningsmetoder av lös egendom för att t.ex. låta Kronofogdemyndigheten använda sig av försäljning på Internet. En lagrådsremiss om detta planeras under 2011.

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet under 2009 i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU26 (vanlig ordning) och 2009/10:CU6 (förenklad ordning). Utskottet ansåg att den då planerade översynen av utsökningsrätten samt det pågående arbetet med att se över reglerna för exekutiv försäljning av lös egendom inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med det tidigare ställningstagandet, att den planerade översynen och det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motion C241 bör avslås.

Reservationer

1. Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor, punkt 1 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:C260.

Ställningstagande

Ett obegränsat ansvar innebär i princip att reaktorägarens ekonomiska ansvar är oändligt, men i praktiken är det inte möjligt att få större ersättning än vad den betalningsskyldige kan betala. Den nya lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor säkerställer betalning upp till 1 200 miljoner euro genom krav på säkerheter upp till detta belopp. För andra kärntekniska anläggningar är huvudregeln att innehavaren ska finansiera ansvaret upp till 700 miljoner euro. Staten kommer därutöver att ansvara för ett intervall mellan 1 200 miljoner euro och 1 500 miljoner euro. Trots att detta innebär en avsevärd höjning i förhållande till den tidigare lagstiftningen kan även en sådan summa visa sig otillräcklig vid ett svårt reaktorhaveri med oöverskådliga konsekvenser. I propositionen anger regeringen att en analys från 2004 av dåvarande Statens strålskyddsinstitut visar att de ekonomiska konsekvenserna av en olycka i en kärnkraftsreaktor i samband med ett härdhaveri kan medföra kostnader på några hundra miljarder kronor.

I Tyskland är kravet på säkerhet, 2 500 miljoner euro, nästan dubbelt så högt som i Sverige. Detta möjliggörs inte minst på grund av att den tyska aktiebolagsrätten tillåter ansvarsgenombrott inom en koncern. Där har även ett särskilt solidaritetsavtal ingåtts mellan alla ägarbolag inom kärnkraftsindustrin. Detta innebär exempelvis att Vattenfall AB åläggs ett större skadeståndsansvar om en reaktorolycka inträffar i någon av koncernens reaktorer i Tyskland än om ett reaktorhaveri inträffar i någon av Vattenfall-koncernens reaktorer i Sverige.

Ansvarsgenombrott innebär att domstol tillåter att aktieägare görs ansvariga för bolagets förpliktelser trots att ägarna inte överträtt någon regel eller förpliktelse i aktiebolagslagen. Enligt svensk aktiebolagsrättslig princip har aktieägare i ett aktiebolag inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser, och det är endast i undantagsfall som det kan ske.

Flera utredningar har berört frågan om att införa lagbestämmelser om ansvarsgenombrott. På det nu aktuella området har Atomansvarsutredningen, som visserligen inte har tagit ställning till om regler om ansvarsgenombrott bör införas, diskuterat möjligheten inom ramen för sina resonemang kring finansieringen av ett ökat skadeståndsansvar (SOU 2006:43). Vidare har Strålsäkerhetsutredningen, även om den valt att inte förorda någon lagreglering, konstaterat att det bör vara fråga om exceptionella situationer för att ansvarsgenombrott ska kunna aktualiseras och att det kan vara intressant att i framtiden överväga om ett svårt reaktorhaveri med oöverskådliga konsekvenser skulle kunna vara en sådan exceptionell situation (SOU 2009:88).

För att möjliggöra en höjning av ansvarsbeloppet och för att säkerställa principen om ett obegränsat ansvar anser vi att regeringen ska verka för att ett solidaritetsavtal träffas mellan alla ägarbolag inom den svenska kärnkraftsindustrin och för att aktiebolagsrätten ändras så att ansvarsgenombrott inom en koncern möjliggörs. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C260, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Trafikskadeersättning till barn, punkt 4 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Marianne Berg (V), Katarina Köhler (S) och Luciano Astudillo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:C285.

Ställningstagande

När det gäller bedömningen av framtida inkomstbortfall för barn som drabbas av trafikolyckor har det varit tydligt från lagstiftarens sida att det inte ska förekomma några beräkningar utifrån den sociala närmiljön och inte utifrån ett socialgrupptänkande. Skadeståndsrätten bygger på en individuell bedömning i varje enskilt fall utifrån beräknade framtida inkomstbortfall. När det gäller vuxna är detta lättare att beräkna, men när det gäller barn har det visat sig vara svårare att göra rättvisa bedömningar. Tyvärr visar det sig vid ett flertal ärenden att Trafikskadenämnden fortfarande tar hänsyn till familjeförhållanden. Nämnden har också i vissa ärenden tittat på vilken utbildningsnivå som barnets föräldrar och syskon har.

Vi anser att barn ska ha lika förutsättningar i livet oavsett hur utbildade deras föräldrar är. Principen om alla människors likhet inför lagen och alla människors lika värde är grundläggande.

Mot den här bakgrunden är det motiverat med en särskild översyn av frågan om försäkringsbranschen bör ges möjlighet att ersätta barn vid trafikolyckor enligt schablon eller på annat sätt som säkerställer att alla barn behandlas lika. Det får ankomma på regeringen att ta de initiativ som krävs för att en sådan översyn kommer till stånd.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C285, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Barnförsäkringar, punkt 5 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Marianne Berg (V), Katarina Köhler (S) och Luciano Astudillo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:C263.

Ställningstagande

I dag har ca 70 % av barnen i Sverige en individuell försäkring. Många barn saknar alltså en individuell försäkring. Orsakerna är framför allt ekonomiska. Barn helt utan försäkring finns i dag främst i vissa invandrargrupper.

Ett problem när det gäller barnförsäkringar är att bara 75 % av ansökningarna beviljas utan några förbehåll. 7 % av alla barn får avslag. Adoptivbarn, barn som har låg födelsevikt eller är för tidigt födda är bara några exempel på barn som brukar få nej från bolagen. Barn med ärftliga sjukdomar och medfödda fel brukar inte heller få teckna en försäkring. Men olika bolag har olika riskbedömningar. Ett barn som har fått avslag hos ett bolag kan få möjlighet att teckna en försäkring hos ett annat. Enligt vår mening är alla barns lika värde en självklarhet. Vi anser därför att det är viktigt att alla barn ges tillgång till ett rimligt försäkringsskydd och att vissa grupper av barn inte ställs utan möjlighet att få skydd genom en personförsäkring.

I propositionen till ny försäkringsavtalslag (prop. 2003/04:150) anförde den förra regeringen angående den s.k. kontraheringsplikten i 11 kap. 1 § försäkringsavtalslagen att lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt (s. 250). Enligt vår mening är det nu

hög tid att arbetet med en sådan översyn påbörjas. I detta översynsarbete bör även ingå att utreda möjligheten att ge fler barn tillfälle att teckna en barnförsäkring.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion C263, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Ju245 av Penilla Gunther (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till förändringar av reglerna om solidariskt betalningsansvar så att begreppet får en verklig innebörd och inte endast en av flera gärningsmän ska behöva betala ersättning till brottsoffret.

2010/11:C227 av Hans Backman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över den svenska konkurslagstiftningen med ambitionen att införa mer frikostiga regler i syfte att ge entreprenörer som tvingas i konkurs bättre möjligheter att komma igen.

2010/11:C241 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utmäta fastigheter och bostadsrätter som huvudregel ska försäljas genom att Kronofogdemyndigheten anlitar fastighetsmäklare för försäljningen.

2010/11:C260 av Kent Persson m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett solidaritetsavtal mellan alla ägarbolag inom den svenska kärnkraftsindustrin bör införas och att aktiebolagsrätten bör ändras så att ansvarsgenombrott inom en koncern möjliggörs.

2010/11:C263 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna för hur fler barn kan få tillgång till en barnförsäkring.

2010/11:C265 av Emma Henriksson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en umgängesförälder under utmätningen ska kunna förbehålla sig ett visst belopp för umgänge med barnen.

2010/11:C279 av Ulf Berg och Carl-Oskar Bohlin (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av hur trafikförsäkringsavgiften i dag är uppbyggd.

2010/11:C285 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av trafikskadelagen med inriktning på ersättning för barn.

2010/11:C289 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förhindra obetalda fordonsavgifter och bilmålvakter.

2010/11:C307 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordning och informationskyldigheter till efterlevande.

2010/11:C317 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om näringstillstånd efter konkurs och insolvens.

2010/11:C331 av Shadiye Heydari (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen för överskuldssatta.